

Mørkestridskonseptet i Hæren

Utfordringer med mørkestrid i Telemark Bataljon

Kadett Aleksander Granberg

KRIGSSKOLEN

Bachelor i militære studier; ledelse og landmakt

Krigsskolen

Høst 2012

Forord

I januar 2012 assisterte jeg og tre andre kadetter Hærens Våpenskole med et materiellutprøvelsesprosjekt for kontrolltiltak i mørkestrid. Dette er den bakenforliggende årsaken til at jeg har valgt å skrive om temaet denne oppgaven tar for seg, da jeg syntes funnene som ble gjort var interessante.

En ytterligere motivasjon har vært at fagmyndigheten ved Våpenskolen har signalisert at mørkestrid er et satsningsområde for Hæren i fremtiden, med innfasing av nytt materiell og pågående arbeid for å utvikle et mørkestridskonsept. Sist men ikke minst har det fascinert meg at det finnes såpass lite litteratur rundt temaet som det gjør på norsk side. Dette har vært utfordrende, men også givende og interessant i arbeidet med oppgaven.

Jeg ønsker å rette en meget stor takk til Telemark Bataljon for å ha stilt intervjuobjekter til disposisjon i arbeidet med å samle inn meninger og oppfatninger blant bataljonens grenaderer, befal og offiserer. Hver og en av dere skal ha takk, foruten dere hadde ikke denne oppgaven vært mulig å fullføre. Jeg vil også benytte muligheten til å takke Jørgen Bull for det meget verdifulle bidraget foredraget ditt har vært for denne oppgaven.

Videre vil jeg takke Løytnant Øystein Lütcherath og Fenrik Odd-Einar Nygård ved Hærens Våpenskole/Manøver for muligheten til å delta på seminaret under mørkestridskurset, samt god støtte i arbeidet med oppgaven.

Jeg vil rette en spesiell takk til mine veiledere Sjur Fænn og Ola Kjørstad for god oppfølging med mange gode råd og ikke minst en genuin interesse for oppgavens kvalitet og budskap. Uten deres bidrag hadde ikke oppgaven vært det den er i dag.

Til sist vil jeg takke alle dere som har lest korrektur. Deres arbeid har gjort denne oppgaven bedre og mer strømlinjeformet for leseren. Skulle det fortsatt finnes feil eller forglemmelser i oppgaven står jeg fullt og helt inne for disse.

Aleksander Granberg

Linderud, 12. Desember 2012

Innholdsfortegnelse

1. INNLEDNING	5
1.1 BAKGRUNN	5
1.2 PROBLEMSTILLING	6
1.3 AVGRENSNING AV PROBLEMSTILLINGEN	6
1.4 OPPGAVENS OPPBYGNING	7
2. METODE	8
2.1 VALG AV METODE	8
2.1.1 Dokumentstudie.....	8
2.1.2 Kvalitative intervjuer	9
2.2 KILDEKRITIKK.....	10
2.2.1 Skriftlige kilder.....	10
2.2.2 Muntlige kilder.....	11
2.2.3 Delkonklusjon kilder	11
2.3 FORSKERENS FORFORSTÅELSE	11
3. TEORI MØRKESTRID.....	13
3.1 BEGREPET MØRKESTRID.....	13
3.2 UTFORDRINGENE MED STRID I MØRKE	14
3.2.1 Den teknologiske utfordringen.....	14
3.2.2 Kontroll på egne styrker og ild	17
3.2.3 Identifikasjon og engasjering av mål.....	18
3.2.4 Å skille egne fra fienden.....	19
3.3 Å EIE NATTEN.....	20

4.	TMBNS ERFARINGER	22
4.1	UTFORDRINGENE MED MØRKESTRID	22
4.1.1	<i>Utfordringen med K2.....</i>	22
4.1.2	<i>Utfordringen med ildledelse.....</i>	23
4.1.3	<i>Utfordringen med kontrolltiltak</i>	24
4.1.4	<i>Behovet for reglement</i>	25
5.	MØRKESTRID – EMPIRI VERSUS TEORI	27
5.1	UTFORDRINGENE MED MØRKESTRID	27
5.1.1	<i>Utfordringer med K2.....</i>	27
5.1.2	<i>Utfordringer med ildledelse</i>	28
5.1.3	<i>Utfordringer med kontrolltiltak.....</i>	29
5.1.4	<i>Trening og reglement</i>	29
5.1.5	<i>Delkonklusjon.....</i>	30
5.2	I MANGEL AV ET REGLEMENT	31
5.2.1	<i>Delkonklusjon.....</i>	32
6.	KONKLUSJON.....	33
6.1	OPPSUMMERING OG KONKLUSJON	33
7.	REFERANSELISTE.....	34
VEDLEGG	35	
VEDLEGG 1	INTERVJUGUIDE.....	36
VEDLEGG 2	EPOSTKORRESPONDANSE HVS	37

1. Innledning

1.1 Bakgrunn

Bakgrunnen for oppgaven er primært min erfaring hos HVS¹ på Rena i januar 2012. I forbindelse med en prosjektoppgave i faget Militært teknologi ved Krigsskolen assisterte jeg HVS i arbeidet med utprøving av materiell ment for å skille egne fra fienden i mørke. Dette kalles på fagspråket IFF², og utgjør en sentral utfordring ved strid i mørke. Resultatet fra vårt arbeid ble bragt videre til TMBN³ for troppeprøver våren samme år. TMBN er Hærens mest erfarne manøveravdeling innenfor strid i mørke og var således et naturlig valg for gjennomføringen av troppeprøvene.

Utfordringen med strid i mørke som TMBN har identifisert er at det ikke foreligger et reglement eller et konsept for mørkestrid i Hæren. Således blir utdanning, trening og øving vanskeligere ettersom det ikke eksisterer retningslinjer for hvorledes man skal forholde seg til de ulike utfordringene strid i mørke byr på. TMBN mener det nå er behov for at slike retningslinjer fastsettes hvis bataljonen skal kunne stride i mørke. I lys av dette, samt erfaringer fra en rekke offensive operasjoner TU⁴ PRT⁵ 17 gjennomførte i Afghanistan, har utfordringene med mørkestrid kommet på agendaen i Hæren. Således står erfaringer fra TMBN, Operasjon WAHADAT III og Operasjon PHOENIX sentralt i denne oppgaven, da disse har identifisert en rekke utfordringer med mørkestrid. Oppgaven blir således relevant fordi den forsøker å gi TMBN et forslag til løsning på utfordringene inntil et mørkestridsreglement foreligger. Forhåpentligvis vil et slikt bidrag være nyttig for bataljonen og fagmyndigheten på Våpenskolen i fremtiden.

¹ HVS = Hærens Våpenskole

² IFF = Identification, Friend or Foe

³ TMBN = Telemark Bataljon. Profesjonell avdeling i Hæren.

⁴ TU = Task Unit. En av enhetene som utgjorde PRT 17.

⁵ PRT = Provincial Reconstruction Team. PRT 17 var i Afghanistan i 2011.

1.2 Problemstilling

Som forrige avsnitt tok for seg, ser TMBN nå et behov for et mørkestridsreglement i Hæren på bakgrunn av en rekke erfarte utfordringer med strid i mørke. Mitt utgangspunkt for oppgaven baserer seg på en oppfattelse av at disse utfordringene er de samme som skisseres i ulike amerikanske reglement. For å overkomme disse utfordringene kreves trening, og slik trening må baseres på prosedyrer i et reglement, som igjen må fremgå i et konsept. Som nevnt finnes intet slikt mørkestridsreglement i Hæren pr nå, noe amerikanerne har. Hvis utfordringene TMBN og amerikanerne opplever i mørkestrid samsvarer mener jeg TMBN kan kompensere for mangelen på et mørkestridskonsept ved å basere utdanning, trening og øving på amerikanske reglementer. Dette som en interimløsning inntil et mørkestridsreglement er på plass i Hæren. Jeg ønsker derfor i denne oppgaven å vise at:

Hvis utfordringene med mørkestrid i amerikanske reglementer samsvarer med erfaringene i TMBN, kan bataljonen benytte disse som en kompensasjon for manglende mørkestridsreglement i Hæren.

1.3 Avgrensning av problemstillingen

Før jeg går videre i oppgaven mener jeg det er fornuftig og nødvendig med en avgrensning av problemstillingen. Innledningsvis vil jeg understreke at denne oppgaven kun tar for seg utfordringene TMBN har erfart, og gjenspeiler således ikke hele Hærens behov for et mørkestridsreglement. Oppgavens teoretiske grunnlag vil kun baseres på norske og amerikanske reglement og håndbøker som sier noe om mørkestrid. Videre i denne oppgaven vil begrepene reglement og håndbok benyttes om hverandre. Utfordringene i mørkestrid er mange, så denne oppgaven vil kun ta for seg utfordringer knyttet til K2⁶, herunder ildledning og kontrolltiltak. Denne avgrensningen er nødvendig grunnet oppgavens begrensede omfang.

⁶ K2 = Kommando og kontroll. For en mer detaljert begrepsavklaring se avsnitt 3.2.2.

1.4 Oppgavens oppbygning

For å besvare problemstillingen ser jeg det som hensiktsmessig å se på hva amerikanerne sier om utfordringene i mørkestrid. Deretter kan jeg presentere de konkrete utfordringene TMBN har identifisert som empiri for så å sammenligne disse med teorien. Dette skaper forutsetninger for å styrke eller svekke påstanden i problemstillingen gjennom å undersøke om amerikanske reglement kan kompensere for TMBN sitt behov for et mørkestridsreglement.

Oppgaven er inndelt i seks kapitler. Det første kapitlet består av oppgavens bakgrunn og problemstilling med avgrensning. Kapittel 2 tar for seg oppgavens metode, og fokuserer på valgt metode og et kritisk perspektiv på kildene benyttet. Det tredje kapitlet utgjør det teoretiske grunnlaget for oppgaven med begrepsavklaringer og redegjørelse for utfordringene knyttet til mørkestrid. Deretter presenterer Kapittel 4 de funnene jeg har gjort i oppgavens empiri. Det femte kapitlet drøfter empirien opp mot teorien og problemstillingen besvares. Oppsummeringen og konklusjonen i denne oppgaven presenteres i Kapittel 6. Bakerst finner du oppgavens referanseliste og vedlegg.

2. Metode

I dette kapitlet vil jeg innledningsvis redegjøre for og begrunne mitt valg av metode for denne oppgaven. Dernest følger kritiske betraktninger av de kildene som er lagt til grunn for arbeidet med oppgaven. Avslutningsvis vil jeg redegjøre for min egen forforståelse, da dette står sentralt i kvalitativ forskning (Johannessen, Tufte & Christoffersen, 2010, s163). Hensikten med dette kapitlet er å øke oppgavens troverdighet ved å være åpen rundt måten arbeidet er utført på, samt gi leseren mulighet til å etterprøve mine funn. Dette vil styrke oppgavens totale validitet (s 230).

2.1 Valg av metode

I *Samfunnsvitenskapelig metode* (2010) beskriver Johannessen, Tufte og Christoffersen ulike metodiske tilnærminger til oppgaveskriving. Jeg har valgt en kvalitativ tilnærming for å svare på min problemstilling, da jeg ønsker å kartlegge “... spesielle kjennetegn/egenskaper ved det fenomenet som studeres” (Johannessen et al. 2010, s32). Årsaken til dette er at jeg ønsker å undersøke fenomenet i dybden, men samtidig med en viss bredde. For å oppnå dette har jeg valgt å kombinere en dokumentstudie med kvalitative forskningsintervjuer. Hensikten med dette valget er å kunne benytte fremstillinger av fenomenet som fremgår av relevant litteratur og kombinere disse med subjektive oppfatninger blant en relevant målgruppe for å besvare problemstillingen bedre.

2.1.1 Dokumentstudie

“Utgangspunktet for kvalitativ dataanalyse er som regel data i tekstform” (Johannessen et al. 2010, s 164)

For å ha et utgangspunkt for å forstå hvilke utfordringer som er gjeldende for temaet mørkestrid har jeg studert en rekke norske og utenlandske dokumenter. Disse dokumentene er enten håndbøker eller reglementer som sier noe om mørkestrid. Innledningsvis gikk jeg bredt ut i mitt kildesøk for å danne meg et overblikk over hvilke utfordringer som gjelder for mørkestrid. Etter hvert som problemstillingen ble mer spisset avgrenset jeg mine kilder til å omfatte norske og amerikanske dokumenter. Som et resultat av dette valgte jeg deretter å

avgrense oppgaven innenfor rammen av K2, herunder ildledning og kontrolltiltak, da dette synes for meg å være de primære utfordringene ved mørkestrid disse dokumentene tar for seg. Denne avgrensningen gjorde det senere lettere å få mer relevante svar i mine kvalitative intervjuer, og dermed en større grad av meningsinnhold i oppgavens empiri. Avgrensningen var også nødvendig grunnet oppgavens begrensede omfang.

2.1.2 Kvalitative intervjuer

For å kunne fortolke oppfatningene rundt mørkestrid blant personell i TMBN har jeg valgt å gjennomføre kvalitative forskningsintervjuer i arbeidet med oppgaven. Intervjuene er laget på bakgrunn av utfordringene jeg identifiserte gjennom dokumentstudiene. Denne sammenhengen er viktig fordi jeg ønsker å fortolke hvordan informantene oppfatter utfordringene for deretter å drøfte dette opp mot hva litteraturen sier, da dette skaper best grunnlag for å besvare min problemstilling. Intervjuene ble gjennomført semi-strukturert (se Vedlegg 1, Intervjuguide), med den å hensikt besvare mine spørsmål nøyaktig uten å frarøve informantene muligheten til å bringe andre relevante temaer inn i samtalen, et kjennetegn ved semi-strukturerte intervjuer (Johannessen et al. 2010, s 137f). Etter å ha gjennomført intervjuene transkriberte jeg lydopptakene ned på papiret. Dette for å “... utvikle fortolkninger av og perspektiver på den informasjonen som ligger i datamaterialet” (s 165). Disse fortolkningene blir presentert i Kapittel 4.

Intervjuer ble gjennomført med tre informanter fra TMBN. Grunnet oppgavens begrensede omfang vurderte jeg dette som tilstrekkelig. Jeg ønsket å få mye informasjon ut av et begrenset antall informanter, et kjennetegn ved kvalitative forskningsintervjuer (Johannessen et al. 2010, s 104). Hadde jeg gjennomført flere intervjuer på tvers av ulike kompanier i bataljonen, hadde oppgavens troverdighet trolig blitt styrket ytterligere. Jeg mener likevel antallet informanter er tilstrekkelig for å besvare problemstillingen på en troverdig måte (s 104). For utvelgelsen av informantene la jeg følgende kriterier til grunn: informantene skal ha erfaring med strid i mørke både nasjonalt og internasjonalt. Ytterligere skal utvalget representere de ulike leddene i kommandokjeden: soldat, troppssjef og kompanisjef. Årsaken til dette var at det forhåpentligvis kan ha nyansert intervjuene noe, slik at problemstillingen kan besvares med noe større bredde av oppfatninger.

2.2 Kildekritikk

Hensikten med dette avsnittet er å se på oppgavens kildebruk med et kritisk blikk og redegjøre for styrker og svakheter ved kildene som danner det teoretiske grunnlaget for oppgaven.

2.2.1 Skriftlige kilder

Jeg har primært benyttet meg av to skriftlige hovedkilder i denne oppgaven. Den første er den amerikanske håndboken *We Own the Night! – Small Unit Night Fighter Manual*. Håndboken er publisert av Center for Army Lessons Learned (CALL), fagmyndigheten som distribuerer erfaringer i den amerikanske hæren. Den er basert på utfordringer amerikanerne har erfart med strid i mørke og inneholder prosedyrer for mørkestrid til bruk for 82nd Airborne Division⁷. Dette er i utgangspunktet en luftbåren avdeling, men den har også operert som en mekanisert infanteriavdeling i Irak og Afghanistan, og kan derfor sammenlignes med TMBN, som er en mekanisert infanteriavdeling. Den andre hovedkilden er *FM⁸ 3-21.10 – The Infantry Rifle Company* publisert av Department of the Army. Dette reglementet beskriver hvordan infanterikompaniet skal operere, også i mørkestrid. Reglementet presenterer utfordringene med mørkestrid som den amerikanske hæren har erfart, samt hva som skal til for å overkomme disse. Jeg vurderer også denne kilden som relevant opp mot TMBN da en stor del av bataljonen opererer som infanteri.

Jeg vurderer troverdigheten til hovedkildene som stor, ettersom begge er skrevet og publisert av det amerikanske forsvaret, som har en enorm mengde arbeidskraft bak utviklingen av sine dokumenter. Den amerikanske hæren har også mye erfaring med mørkestrid, langt mer enn den norske. En svakhet ved de amerikanske dokumentene er at de beskriver utfordringene til en hær som har andre kapasiteter og muligheter enn vår egen, men jeg vurderer likevel likheten til å være såpass stor at disse er overførbare.

Utover hovedkildene benytter jeg meg av flere norske reglementer. Det kan synes merkelig at jeg sidestiller norske og amerikanske reglementer ettersom det foreligger langt mindre

⁷ 82nd Airborne Division = luftbårne styrker i den amerikanske hæren.

⁸ FM = Field Manual. Amerikansk reglement/håndbok.

arbeidskraft og erfaringsgrunnlag for utviklingen av disse enn de amerikanske, men de tar alle for seg mørkestrid på taktisk nivå, slik at erfaringene nasjonene imellom kan sies å være overførbare. En svakhet ved de norske reglementene er at de i liten grad tar for seg mørkestrid i dybden. Ofte dreier det seg kun om et avsnitt mot slutten av dokumentet, hvilket trolig også gjenspeiler fokuset på mørkestrid i Hæren pr nå. Til tross for mindre innhold og erfaringsgrunnlag har jeg vurdert reglementenes troverdighet som stor, da de er utviklet av fagmyndigheten ved Hærens Våpenskole.

2.2.2 Muntlige kilder

Da det finnes begrenset med skriftlig kildemateriale som tar for seg temaet i dybden benytter jeg et foredrag for å supplere for dette. Major Jørgen Bull var sjef for TU PRT 17 i Afghanistan i 2011, og er trolig en av få kompanisjefer i Hæren som har ledet en kompanistridsgruppe i offensive operasjoner i mørke. Hans erfaringer vurderes derfor som svært verdifulle i denne oppgaven. En muntlig kilde er alltid mindre reliabel enn en skriftlig fordi den ikke kan etterprøves, men *“Innenfor kvalitativ forskning er slike krav om reliabilitet lite hensiktsmessige”* (Johannessen et al. 2010, s 229). Likevel vil jeg påminne leseren om at dette kildegrunnlaget i stor grad vil preges av mine subjektive fortolkninger. Som en reliabilitetstest har jeg derfor fått disse fortolkningene kontrollert av Major Bull.

2.2.3 Delkonklusjon kilder

Oppgavens kildegrunnlag forholder seg til det som sies om mørkestrid på tvers av ulike amerikanske og norske reglement. Jeg har forsøkt å benytte kildene på en slik måte at de kompletterer hverandre på områder der én kilde er mer egnet enn andre. Jeg ønsker å gi leseren en helhetlig forståelse for utfordringene og konsekvensene av disse på bakgrunn av inntrykket jeg har opparbeidet meg i arbeidet med disse kildene.

2.3 Forskerens forforståelse

“Informasjon blir tolket, det vil si tillagt mening ut fra forhåndsoppfatninger og hva forskeren tillegger mest vekt” (Johannessen et al. 2010, s39). Hensikten med dette avsnittet er å redegjøre for mitt eget utgangspunkt for å forstå informasjonen jeg har tolket, slik at

leseren kan ta dette i betraktning ved sin videre lesning. Dette vil forhåpentligvis styrke oppgavens validitet ytterligere.

Jeg begynte på Krigsskolens Gjennomgående befalsskoleordning i 2009. Min fartstid i Hæren er derfor kort. Jeg har likevel vært genuint interessert og svært motivert for å tilegne meg så mye kunnskap som mulig, spesielt gjennom å lese faglitteratur. Ved Krigsskolen har jeg ikke drevet med mørkestrid i nevneverdig grad. Jeg har muligens derfor hatt et begrenset utgangspunkt for å forstå utfordringene ved mørkestrid da jeg påbegynte arbeidet med oppgaven. Likevel vil jeg hevde at jeg har hatt et tilstrekkelig teoretisk utgangspunkt til å kunne angripe oppgavens problemstilling på en fornuftig måte.

På bakgrunn av min erfaring fra prosjektarbeidet hos Våpenskolen mener jeg det er nødvendig å nevne at mine oppfatninger rundt utfordringene med mørkestrid trolig er farget noe av oppfatninger som fagmyndigheten selv har ytret. Med utgangspunkt i at jeg har forsøkt å være klar over dette i arbeidet med oppgaven, og ikke ønsker at resultater og fortolkninger skal farges, vil jeg påstå at denne utfordringen er tatt tilstrekkelig høyde for. Til tross for at min erfaring kan ha påvirket mine fortolkninger, mener jeg dette i stor grad vil være i leserens favør ettersom dette trolig har gjort meg bedre i stand til å gjennomføre arbeidet med en viss faglig forståelse. Jeg vil imidlertid be leseren være oppmerksom på min forforståelse ved sin videre lesning.

3. Teori mørkestrid

I dette kapittelet vil jeg redegjøre for oppgavens teorigrunnlag. Jeg vil innledningsvis ta for meg begrepet mørkestrid basert på Forsvarets doktriner og ulike norske reglementer, deretter vil jeg redegjøre for utfordringene med K2, ildledning og kontrolltiltak i mørkestrid. Avslutningsvis vil jeg se på viktigheten av trening for strid i mørke slik dette beskrives i amerikanske reglement.

3.1 Begrepet mørkestrid

“Strid er en kamp mellom viljer hvor hensikten er å påtvinge en eller flere parter sin egen vilje Intellektuelt handler det om å utvikle kreative og bærekraftige konsepter, samt å anvende disse klokt.” (Forsvarsstaben, 2007, s67).

Hensikten med dette avsnittet er å gi leseren inngangsverdier for å forstå begrepet mørkestrid, eller strid i mørke, da det ikke finnes noen spesifikk definisjon for begrepet. Sitatet ovenfor viser Forsvarets Fellesoperative Doktrine⁹ sin definisjon av begrepet strid. Dette begrepet strid kan brukes for å forklare begrepet mørkestrid da det eneste som skiller mørkestrid fra strid i lyse er at striden utkjemper i mørke. Videre uthever FFOD at evnen til samhandling er svært sentral i strid, dermed er dette også sentralt for mørkestrid.

Reglementet for *Mekanisert Infanteribataljon og Panserbataljonen i Felt* (2002) mener det ikke er vesentlige forskjeller mellom strid i lyse og mørke når det gjelder utførelsen (s 30). En hovedforskjell mellom mørkestrid og strid i lyse er økt tap av helhetsoversikt og overblikk på grunn av mørket i seg selv (Våpenskolen, 2010, s 91). Tap av helhetsoversikt reduserer evnen til felles handling og reduserer reaksjonsevnen. Således er manglende helhetsoversikt en utfordring i strid fordi det vanskeliggjør kommando, felles situasjonsforståelse, lederskap og samhandling - også i mørke (Forsvarsstaben, 2007, s 68-69). Redusert helhetsoversikt kan derfor sies å være en avgjørende og utfordrende faktor ved strid i mørke.

⁹ Forsvarets Fellesoperative Doktrine = FFOD

3.2 Utfordringene med strid i mørke

I dette avsnittet vil jeg gjøre rede for utfordringene med mørkestrid som fremgår av ulike norske og amerikanske reglement. Innledningsvis vil jeg redegjøre for utfordringene som fremgår av *FM 3-21.10 – The Infantry Rifle Company*. Derneft vil jeg redegjøre for den teknologiske utfordringen med nattoptikk, da denne er svært sentral for å forstå de påfølgende utfordringene som blir beskrevet i oppgaven. Deretter vil jeg redegjøre for utfordringene med K2, ildledning og kontrolltiltak i mørke. Jeg vil fortløpende presentere hvilke utfordringer TU PRT 17 identifiserte i Afghanistan for å gi leseren en mer håndgripelig forståelse av utfordringene.

I kapittel fire i *The Infantry Rifle Company* (2006) presenteres en rekke utfordringer for angrep under såkalt *limited visibility*, eller nedsatt sikt. Her forstås også operasjoner gjennomført i mørke (s 4-30).

- “- [1] ***Controlling units, Soldiers and fires.***
- [2] ***Identifying and engaging targets.***
- [3] *Navigating and moving.*
- [4] ***Distinguishing friendly and enemy Soldiers.***
- [5] *Locating, treating and evacuating casualties.*
- [6] *Locating and bypassing or breaching enemy obstacles”* (s 4-31)

Av disse utfordringene vil jeg videre i oppgaven avgrense meg til de uthevede punktene ovenfor: [1] kontroll på egne styrker og ild, [2] identifikasjon og engasjering av mål, samt [4] å skille egne fra fienden. Dette er utfordringer som ledere må ta spesielle hensyn til ved planlegging og gjennomføring av mørkestridsoperasjoner (s 4-31). Før jeg fortsetter med redegjørelsen av disse utfordringene vil jeg redegjøre for den teknologiske utfordringen med mørkestrid, da jeg mener forståelsen av denne er avgjørende for at leseren skal forstå de påfølgende utfordringene senere i kapittelet.

3.2.1 Den teknologiske utfordringen

Vi har ofte et teknologisk fortrinn når vi slåss mot en ukonvensjonell fiende i mørke, men det blir mer og mer vanlig at også ukonvensjonelle styrker har en viss nattpasitet (CALL,

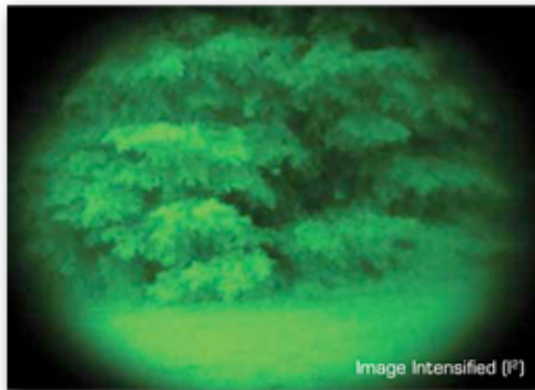
1996, Kap.1). Både *We Own the Night* og *Reglement for Fotlaget* (2010) påpeker at IR¹⁰-spekterets begrensninger må tas høyde for ved mørkestrid (Kap.2, d; s 169). *Håndbok for Stridsvognstroppen i felt* (2010) hevder at man i stor grad er avhengig av termiske og lysforsterkende sensorer for å stride i mørket. Utfordringen er at disse sensorene produserer bilder som ikke er forenelige (s 91). Nedenfor redegjør jeg for lysforsterkende og termisk optikk slik den beskrives i *Surveillance & Target Acquisition Systems* (1997).

Lysforsterkningsutstyr (LF) forsterker synlig lys fra omgivelsene og omgjør nærinfrarødt (NIR) lys til synlig lys for brukeren. Optikken er avhengig av lys fra omgivelsene for å kunne produsere et bilde. Mengden lys i omgivelsene kalles belyningsgrad. Uten lys fra eksempelvis stjerner, måne eller gatelys vil belyningsgraden bli for lav, og et godt bilde vil ikke kunne produseres. Nyere lysforsterkningsutstyr er derfor utstyrt med en IR-lyskilde som løser denne utfordringen på bekostning av økt eksponering for en eventuell fiende med nattpasitet. I tillegg kan eksempelvis IR lommelykter benyttes for å “lyse opp” omgivelsene uten bruk av synlig lys (Luckraft, 1997, s 67-72).

Termisk optikk fungerer ved at varmestrålingen fra omgivelsene fanges opp og omgjøres til et bilde på skjermen til brukeren. I motsetning til LF fungerer optikken uavhengig av mengden lys i omgivelsene, og påvirkes derfor ikke av belyningsgrad. Termiske observasjonssystemer opererer i det midlere (MIR) og den fjerne delen (FIR) av IR-spekteret, og registrerer derfor ikke nærinfrarødt lys slik LF gjør. Termisk optikk har derimot bedre kapasitet til å observere gjennom tåke, røyk og støv i lufta. Denne kapasiteten er vesentlig dårligere i lysforsterkende optikk (Richardson, 1997, s 85-86, 90-93).

¹⁰ IR = Infrarød. Benevnelse for en bestemt del av det elektromagnetiske spekteret.

Infrared

Thermal

(Web 3)

Begge bildene overfor er tatt av samme område og illustrerer forskjellen mellom hva LF(venstre) og termisk optikk (høyre) ser. Denne forskjellen gjør det utfordrende å slåss i det infrarøde spekteret.

Reglement for Fotlaget (2010) påpeker at denne utfordringen, blant annet vanskeliggjør felles ildledning fordi IR markeringsmidler som laserpekere og sporlys ikke kan observeres på tvers av ulik optikk (s 169). Denne utfordringen har blant annet vært sentral for norske soldater i Afghanistan slik Kompanisjef Jørgen Bull påpeker: *“Da er vi inne på en essensiell bit når det gjelder mørkestrid, og det er dette med at de ulike spektrene vi opererer i (...) ser forskjellige ting.”* (Bull, 2012). Bull mener store mengder trening må til før en enhet kan slåss i IR-spekteret, fordi prosedyrer må terpes og samtrening må gjennomføres for å overkomme utfordringene de ulike spektrene byr på. Mørkestrid stiller strenge krav til detaljert planlegging for å redusere risikoen for personellet, og faktorer som belyningsgrad mener Bull må tas spesielle hensyn til under både planlegging og gjennomføring av operasjoner (Bull, 2012). For lav belyningsgrad er et fullverdig avbruddskriterium for operasjoner i mørke, da for lite tilgjengelig lys fra omgivelsene vil gjøre situasjonsforståelsen blant enheten så vanskelig å opprettholde at det vil utgjøre en større risiko for egne, ved at man mister den fordelen man har av å drive strid i mørke opp mot en underlegen motstander (Bull, 2012).

3.2.2 Kontroll på egne styrker og ild

Både *FFOD* (2007) og *FM 6-0* (2003), det amerikanske reglementet for kommando og kontroll, definerer K2 som militære ledes myndighet til å utøve kontroll og kommando overfor undergitte gjennom planlegging og gjennomføring av operasjoner. Dermed kan utfordringen “*Controlling units, Soldiers and fires*” som trekkes frem i avsnitt 3.2 benevnes som K2 (s 128; s 1-1, 1-7).

We Own the Night (1996) hevder at K2 er en vesentlig utfordring ved strid i mørke. Ledere må gjennom planlegging synkronisere ild og manøver nøye for å redusere faren for blue-on-blue (Kap.2, a). Enheten må være tilstrekkelig trenet til å gjennomføre strid i mørke da dette skaper forutsetningene for suksess i mørkestrid (Kap.3, a). Spesielt lederens vurdering for bruken av IR lyskilder trekkes frem. Slike midler kan øke situasjonsforståelsen og gjøre K2 lettere, men utstrakt bruk av IR lyskilder vil i større grad eksponere enheten for en eventuell fiende med nattkapasitet lik vår egen. Dette er et vedvarende dilemma lederen må ta stilling til ved planleggingen av den enkelte operasjon (Kap.2, c).

Major Bull mener at operasjoner i mørke er mer krevende når det kommer til UTS¹¹. Han går langt i å hevde at ethvert angrep i mørke er et forberedt angrep på grunn av detaljgraden som kreves. Personellet må trenes spesifikt på operasjonen som skal utføres, ned til minste detalj. Dette krever at man prioriterer ordregivning og gjennomfører såkalt *war gaming*¹² før operasjonen går i gang, slik at alle vet hva de skal gjøre. Når operasjonen først er i gang er ildledelse krevende, og kontrolltiltak i form av IFF blir en reell problemstilling. Videre mener Bull Hæren må få en mer omforent tanke rundt stridskonseptet i mørke. Kan vi gjøre mer, mindre eller noe annerledes i mørke? “*Jeg vil jo si at det faktisk er mer vi kan gjøre i mørke*” (Bull, 2012). Bull fortsetter med å understreke at vi da er nødt til å standardisere prosedyrene våre slik at de fungerer i mørke, da Hæren som helhet pr i dag ikke har en offensiv tankegang når det gjelder mørkestrid (Bull, 2012).

¹¹ UTS = Utvikling til strid. En prosess som innbefatter forberedelser og planlegging til stridsoperasjoner.

¹² War gaming = prosess som gjennomføres under planleggingen av operasjoner for å identifisere styrker og svakheter ved ulike handlemåter.

3.2.3 Identifikasjon og engasjering av mål

Både *We Own the Night* og *FM 3-21.10* påpeker at ildledning er en sentral utfordring i mørkestrid. *Håndbok for Stridsvognstroppen i Felt* (2010) beskriver at “*Formålet med ildledning er å treffe først med mest*” (s 42). Videre forklares det at ilden er mest effektiv når den blir ledet og prioritert, og dette avhenger av rask og god måloppdagelse og identifikasjon (s 42-45). I mørke er måloppdagelse en av de primære utfordringene ved ildledning (Department of the Army, 2006, 4-31). Den teknologiske begrensningen ved nattoptikk vanskeliggjør observasjon, og faktorer som tåke, regn, røyk og støv kan redusere kapasitetene til både lysforsterkende og termisk utstyr. Dette må tas høyde for av ledere gjennom planlegging. Eventuelt kan pyroteknisk- eller IR-belysning benyttes i situasjoner hvor belysningsgraden er for lav til at sensorene fungerer optimalt (9-7). Ytterligere påpeker *We Own the Night* (1996) at effektiv ildledning ved hjelp av IR laserpekere i mørke kun oppnås ved korrekt og effektiv bruk av slike verktøy. Feilaktig bruk av disse verktøyene vil snarere virke forstyrrende og være med på å øke utfordringene med K2 når man slåss i IR-spekteret (Kap.2, b).

Major Bull mener identifikasjon og identifisering av mål er sentralt for ildledning men konkluderer med at ildledning i mørke må gjøres på samme måte som vi gjør den i lyse, primært ved hjelp av grunnpunkter. Likevel understreker Bull utfordringen med å finne grunnpunkter som er synlige både i lysforsterkningsutstyr og termisk utstyr, da slike er nødvendige for god kommunikasjon og dermed effektiv på tvers av de ulike spektrene. Videre hevder han at effektiv ildledning i mørke avhenger av hvor mange våpensystemer man tar i bruk. “*Skal du drive god ildledning må du begrenset antallet våpen du bruker ... ergo, du må ikke skyte med flere våpen enn du klarer å kontrollere*” (Bull, 2012). Dette var en erfaring Bull gjorde etter at han hadde så mange våpensystemer som virket mot målområdet at støv- og røykutviklingen ble enorm. Dermed ble det tilnærmet umulig å korrigere ilden ettersom man hverken kunne observere treff eller mål. Dannelsen av røyk og støv førte til at laserpekere ble ubrukelige, da partiklene i lufta brøt opp laserstrålen. Kun termisk optikk var i stand til å observere gjennom røyken og støvet. Dette førte til at skyttere med lysforsterkningsutstyr ikke hadde noen formening om de var på målet eller ikke (Bull, 2012). Major Bull mener at kjerneproblemet med ildledning er at observasjonskapasitetene og siktemidlene opererer i ulike spektre. Han konkluderer med at det faller tilbake på å drive ildledning på samme måte i mørke som man gjør i lyse, ved bruk av grunnpunkter og

forlegging av ilden. Dette er noe som må trenes mye på for å gjøre utfordringene med ildledelse mer overkommelige i mørkestrid (Bull, 2012).

3.2.4 Å skille egne fra fienden

Under Desert Storm i 1992 opplevde amerikanske styrker en rekke tilfeller av blue-on-blue på bakgrunn av manglende kontrolltiltak. Amerikanske stridsvogner engasjerte andre egne fordi de trodde signaturen de så gjennom den termiske optikken var irakiske stridsvogner. På det tidspunktet fantes det ingen effektive midler for å kunne gjenkjenne egne kjøretøy gjennom nattoptikken (Web1). Dette er en utfordring som i økende grad har gjort seg gjeldende i dagens moderne operasjoner, hvor man ofte benytter seg mer av mørket. Verktøy for å skille egne fra fienden er totalt avgjørende for å forhindre blue-on-blue (Web 2).

I *Håndbok for stridsvognstroppen i felt* (2010) nevnes følgende om merking av egne:

“Merking av egne styrker er viktig i mørket. TS og LF-utstyr gir ikke fargebilde. Derfor kan det være vanskelig å skille uniformer og kjøretøy fra hverandre. Kolonnekors, IR-flash og fluoriserende merking er eksempler på hjelpemidler som øker sikkerheten i mørket.” (s 92).

NATO *STANAG 2129* tar for seg identifikasjon av landstyrker på slagmarken. I *STANAG 2129* presenteres en rekke av de kontrolltiltakene *Håndbok for stridsvognstroppen i felt* beskriver. Materiell som dette er ment for å skille eget personell fra fienden, slik at kommando og kontroll gjøres enklere, og blue-on-blue unngås. *STANAG 2129* benevner slike virkemidler som *Combat Identification* (NATO, 2008, s 1-2). Dette vil videre i oppgaven benevnes som IFF, da dette er det samme. Utfordringene er nettopp dette at ulike IFF-tiltak synes i forskjellige deler av IR-spekteret. Enkelte virkemidler synes kun i NIR-spekteret ved hjelp av lysforsterkningsutstyr. Termisk IFF-tiltak er synlige i MIR og FIR, og kan kun observeres med termisk optikk. Det skilles ytterligere mellom passive og aktive tiltak innenfor både IFF og termisk IFF. Passive virkemidler produserer ingen energi som kan fanges opp av sensorer. Slike virkemidler er eksempelvis tape som vil reflektere IR-lys og synes i lysforsterkningsutstyr, eller passive termiske paneler som er ment å skulle skape en kontrast mot en varm overflate for å synes i termisk optikk. Eksempler på aktive NIR IFF er IR-strober¹³ eller lightsticks¹⁴. Aktiv termisk IFF kan være *thermal beacons*¹⁵ som

¹³ IR-strobe = innretning som produserer pulserende IR lysglimt.

produserer varme. Utfordringen med aktive IFF-tiltak i alle spektre er at disse kan observeres av en fiende som har tilsvarende nattkapasitet (s B1-B2). Lysdisiplin blir derfor en utfordring i mørkestrid ved anvendelsen av aktive IFF-tiltak. Dette må ledere planlegge for (CALL, 1996, Kap.2, c-d).

Major Bull identifiserer IFF som et problemområde. Han understreker utfordringen med at det ikke finnes noe satt system for IFF i Hæren, noe som ender med at man benytter en rekke aktive IFF-tiltak som fienden er i stand til å se. TU kuttet derfor ut bruken av aktive IFF-tiltak fordi de ved mistenkte at dette kompromitterte enheten. Dermed ble fordelen av økt kontroll borte ved at det førte med seg økt risiko. I årevis har Hæren forholdt seg til å bruke lightsticks på ulike måter og trodd at det er IFF, men det er det ikke, mener Bull. Han trekker frem *STANAG 2129*, men poengterer at dokumentet ikke benyttes av Hæren og at det er på tide at man standardiserer bruken av IFF hvis man skal ta mørkestrid på alvor. Majoren understreker at utfordringene med IFF blir mer overkommelige med tilstrekkelig trening av personellet og gjennom detaljert planlegging av operasjoner (Bull, 2012).

3.3 Å eie natten

“Training is key to mastering the night battle drills” (CALL, 1996, Kap.3, a).

Som avsnitt 3.1 poengterte er prosedyrer og trening av avgjørende for suksess i mørkestridsoperasjoner. Både *FM 3-21.10* (2006) og *FM 3-06.11 – Combined Arms Operations in Urban Terrain* (2002) hevder at godt trente soldater og ledere er en forutsetning for å unngå blue-on-blue i mørkestridsoperasjoner. Ikke bare er trening en forutsetning for å redusere risikoen for eget personell, men det er absolutt nødvendig for å overkomme utfordringene som er redegjort for tidligere i oppgaven (4-30; B1-B2).

I *We Own the Night* (1996) understrekes viktigheten av å ha faste taktikker, teknikker og prosedyrer (TTP) for å kunne “eie natten”. Uten en enhetlig TTP for enheten vil utfordringene med K2, ildledning og kontrolltiltak bli vanskeligere å overkomme i mørke. Håndboken inneholder en rekke prosedyrer for mørkestrid. Prosedyrer for blant annet

¹⁴ Lightstick = plastrør som, når knekt, produserer lys ved hjelp av en kjemisk reaksjon. Finnes i IR og synlig lys.

¹⁵ Thermal beacon = et termisk markeringsmiddel som produserer varmestråling.

lagsangrep, troppsangrep, handling ved kontakt og entring og klarering av bygninger i mørke beskrives i detalj (Kap 2). Skal man vinne striden i mørke må soldater kunne samhandle og slåss koordinert, og trening på prosedyrer som disse skaper forutsetninger for nettopp dette (Punkt 2-3). Ledere må ha et kontinuerlig fokus på treningen på prosedyrer hvis enheten skal kunne stride effektivt i mørke. Håndboken understreker at trening på bevegelse, skyting og kommunikasjon er sentralt også i mørke. Å “eie natten” starter først og fremst med treningsstandarden på hver enkelt soldat, og denne treningen må følge av faste, etablerte TTP for mørkestrid (CALL, 1996, Punkt 3, a).

Bull mener også det er avgjørende at prosedyrene sitter for å oppnå suksess i mørkestrid, da tap av helhetsoversikt gjør disse vanskeligere. Han mener det er en sammenheng mellom det du klarer i lyse og det du klarer i mørke. Jo bedre du er i lyse, desto mer får du til i mørke. Prosedyrene må være enhetlige slik at samtrening på tvers av enheter blir mulig. For enkelte av operasjonene som Bull gjennomførte under PRT 17 gikk personellet gjennom et svært tidkrevende treningsprogram for å gjøre TU i stand til å løse oppdrag i mørke. Det ble trent i inntil halvannen uke i leir før man reiste ut på operasjoner. Alt ble drillet til minste detalj og grunnleggende driller ble terpet på. Årsaken til den omfattende treningen er som han selv sier at marginene for å gjøre feil er vesentlig mindre i mørkestrid. *“Du må sørge for at alt er på stell. Omtrentlighet er ikke godt nok”* (Bull, 2012). Prosedyrer for trening og forberedelser av personell før man skal løse en mørkestridsoperasjon er noe Bull helst ser kommer med i et mørkestridsreglement for Hæren i fremtiden (Bull, 2012).

4. TMBNs erfaringer

I foregående kapittel redegjorde jeg for de ulike utfordringene med mørkestrid, samt viktigheten av trening til strid i mørke. I dette kapittelet vil jeg redegjøre for de funnene jeg har gjort gjennom mine kvalitative forskningsintervjuer. Jeg vil presentere informantenes sitater og utsagn samtidig som jeg kommenterer disse og ser etter sammenhenger mellom informantenes oppfatninger av utfordringene med mørkestrid.

4.1 Utfordringene med mørkestrid

Informantene påpeker at den teknologiske utfordringen med mørkestrid står svært sentralt da den legger betydelige begrensninger for hvordan vi kan operere under operasjoner i mørke.

Informant 2 mener “... [utfordringen er at] *sensorene ser forskjellig pr nå for fotstyrken og vognstyrken*” (00.26), ved at “... *vognene ha termisk og ser på sin måte mens vi [fot] ser på vår måte*” (08.52). Informanten understreker utfordringen med at lysforsterkningsutstyr og termisk optikk ser ulike bilder. Informant 3 trekker frem tilsvarende erfaringer: “*Det vi sliter med er at vognene skal kunne se fotstyrken ... De ser signaturen, men de klarer ikke skille om det er egne eller fienden*” (07.58). Således kan det sies å være en enighet mellom de to informantene om at de ulike spektrene presenterer en sentral utfordring ettersom de ikke gir forenelige bilder. Informantene trekker frem at dette spesielt fører til utfordringer med identifikasjon. Informantene trekker også frem K2, ildledelse og kontrolltiltak som sentrale utfordringer. Ytterligere mener informantene at mangelen på et mørkestridsreglement gjør treningen vanskeligere, og dermed blir utfordringene med mørkestrid vanskeligere å overkomme.

4.1.1 Utfordringen med K2

Informant 1 mener K2 er en sentral utfordring: “... [mørkestrid] *stiller større krav til ledelsesbiten ... spesielt med tanke på ildledelse. Det må være så enkelt som overhode mulig*” (03.24). Her tolker jeg at informanten forstår begrepet ildledelse som en del av K2. Videre påpeker informantene at utfordringene med K2 kan overkommes ved at man gjør gode forberedelser på forhånd (03.40). Informant 2 forstår også ildledelse som en del av K2 og

mener “... *det er helt klart at kommando og kontroll er utfordrende ved strid i mørke ... både det å ha fysisk kontroll på hvor man er, men også det å drive ildledning*” (00.26). Informanten mener videre at kontrolltiltak blir viktigere i mørke, og at dette er en K2-utfordring fordi det gjør planlegging mer tidkrevende (02.18). Videre må “[anvendelsen av utstyret] *bli standardisert og man må terpe på bruken av det i mørke. Vi må ha rutiner, og mengdetrening, så vil K2-utfordringene bli mindre*” (10.10). Informanten mener videre at god K2 i mørke stiller krav til at planleggingen tar høyde for begrensningene utstyret har, noe Informant 3 er enig i (39.15; 04.05). Jeg tolker informanten slik at dette er viktig fordi det er en utfordring ved K2 at man ser ulike ting med ulike sensorer.

4.1.2 Utfordringen med ildledning

Informant 1 mener ildledning er en sentral utfordring, og at dette må “... *gjøres så enkelt som overhode mulig, hvis ikke blir det forferdelig klønete og veldig vanskelig ...*” (03.24). Videre mener informanten at teknikken for “... [ildledning] *må være klarlagt på forhånd: hvordan vi gjør dette, hvordan man markerer mål og begrensninger.*” (03.32). Informanten påpeker at det må lages klare retningslinjer i Hæren for hvordan de ulike ildledelsesverktøyene skal benyttes i mørke, slik at vi kan trene likt på dette i alle avdelingene. Informanten er ikke kjent med noen retningslinjer for ildledning annet enn det som avdelingen har blitt enig om internt i form av en SOP¹⁶ (14.14).

Informant 2 på sin side trekker frem at det “... *å kunne se målet i seg selv, og målområdet rundt det ...*” (12.22) er en utfordring ved ildledning. Informanten mener optikken vi benytter oss av har klare begrensninger når det gjelder avstanden vi er i stand til å observere godt på (12.22). Informanten mener også at “... *ildledning må standardiseres, og vi må bruke de samme malene for å ta ut grunnpunkter for troppen i mørke som vi bruker i lyse ...*” (19.30). Her tolker jeg informanten likt som informant 1 tidligere: det må lages retningslinjer i Hæren for hvorledes vi skal benytte oss av de ulike ildledelsesverktøyene i mørke.

Informant 2 påpeker deretter at primæruutfordringen ved ildledning i mørke er at en rekke våpensystemer ikke har nattsikter. Siktemidlene på Javelin er tilstrekkelige ettersom disse er termiske, men siktemidlene på andre panservernvåpen fungerer ikke godt nok nattestid.

¹⁶ SOP = Standard operasjonsprosedyre.

Flatbanevåpen som 12,7mm mitraljøse mangler også nattsikter (12.56). Dette er en utfordring Informant 3 kjenner seg igjen i “*RFK eksempelvis, har ikke nattsikter. 40mm, AGK og 12,7mm har heller ikke det*” (16.33). Jeg tolker videre i samtalen at informanten mener det ikke finnes noen tanke rundt hvorledes disse våpensystemene skal utrustes for å overkomme utfordringen med ildledning, og konsekvensen blir at man ikke får utnyttet de våpensystemene man har (17.08). Informanten mener denne utfordringen kan løses ved nyanskaffelser, men at det er viktig at slike anskaffelser gjøres som en del av en helhetlig tankegang, en slik tankegang foreligger enda ikke (06.06).

Informant 3 understreker sammenhengen mellom trening og et mørkestridskonsept:

“Vi må ha prosedyrene og konseptet på plass først. Prosedyrene i form av det jeg sa i punkt 1 [tankesett], så kan du trene på det her. Deretter kan du dytte på alle de andre tingene [IFF-tiltak] som gjør at det blir mer effektivt, deretter får du ildledelsen på plass mer effektivt. Det er egentlig konklusjonen” (02.48)

Her tolker jeg informanten slik at han mener treningen ikke vil gi ordentlig effekt før det foreligger et reglement med mørkestridsprosedyrer i Hæren, som dikterer hvordan vi skal gjøre ting i mørke.

4.1.3 Utfordringen med kontrolltiltak

Informant 1 mener dette med kontrolltiltak ikke har vært enkelt. “... *Der ser jeg at vi ikke har hatt noen gode IFF-verktøy som har kunnet hjelpe oss ...*” (19.15). Informanten opplever likevel at de kontrolltiltakene hans enhet har benyttet har vært tilstrekkelige innenfor rammen av den typen operasjoner han har gjennomført i Afghanistan (20.12). Her er Informant 3 uenig:

“Det er ingen tvil om at vi kan bli veldig mye bedre på det. Jeg ønsker meg mer tekniske ting, men nok en gang: det må være en plan rundt det. Det hjelper ikke at alle knekker en lightstick og bærer den rundt” (31.05).

Informant 2 har også benyttet seg av en rekke ulike kontrolltiltak:

“ ... Vi hadde selvlysende merker på hjelmene, det er lenge siden, og [vi] bruker ikke det lenger, det funker dårlig – vi hadde også noen IR-patcher¹⁷ som vi hadde på

¹⁷ IR-Patch = reflekterende stykke materiale som festes med borrelås til uniformer eller utstyr for å lette identifikasjon.

uniformen, som noen hadde fått tak i og brukt i utlandet. Men det er ingenting av dette vi aktivt bruker nå.” (26.08).

Informanten opplever ikke disse tiltakene som tilstrekkelige, ettersom de ikke er i bruk, og påpeker videre at utfordringen ligger i at det ikke finnes et system for IFF i Hæren (28.19). Informanten mener IFF først må standardiseres før man kan anvende slike virkemidler korrekt (28.19).

Heller ikke Informant 1 eller 3 opplever at det finnes noe system for bruken av IFF i Hæren. Informant 1 har “... aldri opplevd at det har vært noe system ...” (23.40). Informant 1 mener likevel at det finnes interne bestemmelser i avdelingen for bruken av IFF. Her tolker jeg informanten i retning av at dette kun er en intern SOP. Informant 3 mener det er viktig å få på plass et system for IFF for å kunne drive korrekt utdanning, trening og øving med personell til mørkestrid (38.43). Her tolker jeg at informanten savner en form for reglement som sier noe om bruken av IFF i mørke i Hæren.

4.1.4 Behovet for reglement

Jeg tolker at samtlige informanter er enig om at det er behov for et mørkestridsreglement i Hæren, ellers vil trening på utfordringene som er beskrevet i foregående avsnitt blir vanskeligere å gjennomføre. Uten et reglement vil forutsetninger for å trene på mørkestrid være dårligere. Informantene opplever ofte at eksisterende prosedyrer endres for å fungere godt i mørke, og de mener derfor det vil være hensiktsmessig å ha et eget reglement som beskriver hvordan ting skal foregå i mørke. Informant 1 mener:

“[Mangelen på et reglement] ... gjør at man koker opp egne løsninger internt i avdelingen. Dette kan føre til at det lages én løsning ett sted og andre løsninger et annet sted, og disse henger gjerne ikke sammen i det øyeblikket man skal begynne å operere sammen” (26.03).’

Informant 3 håper at utfordringene som er dekket i de foregående kapitlene blir beskrevet i et mørkestridsreglement, og håper HVS har tilstrekkelig arbeidskraft til å produsere et slikt produkt i nær fremtid (43.30). Informanten synes det er merkelig at noe slikt ikke eksisterer ettersom Hæren alltid har opererte i Nord-Norge hvor det er mørkt halve året (47.33). Informanten påpeker at dersom vi skal “eie natten” må vi begynne å ta mørkestrid på alvor, og gjøre noe med vårt tanke sett rundt det å slåss i mørke (47:42).

Informant 2 identifiserer også behovet for et mørkestridsreglement, slik at mest mulig av det vi skal kunne gjøre i mørke standardiseres (28.19). *“Det er viktig at det blir en rød tråd mellom eksisterende reglement og et eventuelt mørkestridreglement, slik at mest mulig gjøres likt”* (28.19). Informanten mener her at et nytt reglement må stemme overens med de allerede eksisterende, eller at de eksisterende må revideres, slik at vi gjør ting så likt som mulig i lyse og mørke. Jeg tolker avslutningsvis at informantene er enige om at et reglement i seg selv ikke vil være nok. HVS må etablere et ambisjonsnivå for hva Hæren skal klare å gjøre i mørke, som må gjenspeiles i et reglement. Deretter kan man planlegge utdanning, trening og øving opp mot denne ambisjonen.

5. Mørkestrid – empiri versus teori

I dette kapitlet skal jeg sammenligne empirien fra det forrige kapitlet med teorien i kapittel tre. Deretter vil jeg undersøke om påstanden i innledningen styrkes eller svekkes på bakgrunn av dette.

5.1 Utfordringene med mørkestrid

I Kapittel 3 redegjorde jeg for de sentrale utfordringene i mørkestrid. På bakgrunn av informantenes oppfatninger som presenteres i avsnitt 4.1, vil jeg innledningsvis si at det synes å være god korrelasjon mellom teorien og empirien rundt oppfatningen av hva som er de sentrale utfordringene i mørkestrid for informantene og de ulike reglementene.

Som jeg redegjorde for i avsnitt 3.1. er den teknologiske utfordringen sentral i mørkestrid, da den gjør utfordringene med K2, ildledelse og kontrolltiltak vanskeligere å overkomme, ved at man fører striden i ulike spektre, slik det fremgår i avsnitt 4.2. Informantene påpeker spesielt at det er identifikasjon av personell som står mest sentralt ved de ulike utfordringene. Videre vil både Major Bull og informantene konkluderer med at faste prosedyrer og mengdetrening på disse, samt detaljert planlegging av mørkestridsoperasjoner er de beste tiltakene for å overkomme utfordringene i mørkestrid.

5.1.1 Utfordringer med K2

I avsnitt 3.2.2 redegjorde jeg for utfordringen med å utøve K2 i mørke. Dette er en utfordring informantene også identifiserer i avsnitt 4.1.1. *We Own the Night* tar spesielt for seg ildledelse som et utfordrende aspekt innenfor K2 i mørke, og informantene synes å være av tilsvarende oppfatning, og mener dette faller tilbake på mengdetrening av personellet for å overkomme utfordringene med mørkestrid. Major Bull mener mørkestrid stiller større krav til UTS og detaljert planlegging, noe informantene er enige i. Bull mener Hæren må få en mer omforent tanke rundt stridskonseptet for mørkestrid, og at prosedyrer i større grad må standardiseres for strid i mørke. Informantene er enige, og understreker nødvendigheten av å standardisere så mye som mulig av det vi skal kunne gjøre i mørke gjennom prosedyrer. Dermed blir trening mer enhetlig og K2-utfordringene blir lettere å overkomme. *We Own the*

Night inneholder nettopp slike prosedyrer som informantene etterspør, og kan derfor tilby en løsning på K2-utfordringene med mørkestrid (Kap. 2).

5.1.2 Utfordringer med ildledning

We Own the Night og *FM 3-21.10* påpeker begge at ildledning er en sentral utfordring i mørke. Dette har sammenheng med den teknologiske begrensningen på utstyret i form av observasjonskapasitet. Ytterligere understreker *We Own the Night* at effektiv ildledning avhenger av korrekt bruk av lasere og andre ildledelsesverktøy. Major Bull hevder at det er viktig at ildledelsen gjøres på samme måte i mørke som vi gjør den i lyse, spesielt fordi ildledning er vanskelig på tvers av de ulike spektrene.

Informantenes oppfatninger stemmer overens med det som står skrevet i *We Own the Night* og *FM 3-21.10* når det gjelder begrensninger i observasjonskapasitet. Videre er det bred enighet om at korrekt bruk av ildledelsesverktøy er avgjørende for at ilden skal kunne ledes effektivt og hensiktsmessig. Informantene opplever at det finnes tilstrekkelige retningslinjer for bruken av ildledelsesverktøy internt i deres avdeling til å drive god ildledning i mørke. I forlengelsen av dette mener de det er en utfordring at Hæren ikke har prosedyrer for dette, fordi avdelinger vil trene ulikt på bruken av ildledelsesverktøyene. *We Own the Night* inneholder ulike prosedyrer som sier noe om bruken av ildledelsesverktøy, og kan derfor benyttes for å løse denne problemstillingen (Kap. 2).

Informantene tar for seg utfordringen med manglende nattsikter på en rekke av våpensystemene våre, og opplever at denne er sentral da reduserer effekten vi er i stand til å levere med våpensystemene våre. Denne utfordringen kommer ikke tydelig frem i teorien, noe som kan komme av at amerikanerne allerede har siktemidlene vi savner på avdelingsvåpnene våre. Informant 3 kan tolkes i retning av at dette kommer av at det ikke finnes noen helhetlig tilnærming i Hæren for hvordan vi må utruste oss for å slåss effektiv i mørke. *We Own the Night* viser til hvordan ulikt utstyr bør benyttes gjennom ulike prosedyrer, og dette kan være et fornuftig utgangspunkt for hvordan TMBN skal kunne benytte slikt utstyr (Punkt 4, Kap. 3).

5.1.3 Utfordringer med kontrolltiltak

Utfordringene med IFF som beskrives i Kapittel 3 er at ulike IFF-tiltak synes i forskjellige spektre. *Håndbok for stridsvognstroppen i felt* gir eksempler på ulike virkemidler for å identifisere eget personell. Mange av de samme virkemidlene beskrives i *STANAG 2129* og *We Own the Night*. Videre presenterer Major Bull IFF som problematisk fordi man må benytte seg av lightsticks eller IR-strober som fienden er i stand til å se, og nåværende IFF-tiltak oppleves som ikke tilstrekkelige. Den største utfordringen med IFF er at det ikke finnes noe system for dette i Hæren.

Informantenes oppfatning stemmer meget godt overens med de overnevnte utfordringene. De samme IFF-virkemidlene blir nevnt, og som Major Bull påpeker er det varierende erfaringer rundt effekten av disse. Både Majoren og informantene understreker at det sentrale problemet er manglende system for IFF i Hæren. Konsekvensen blir at den enkelte avdeling kommer opp med egne, lure løsninger. Amerikanerne har heller ikke et system for IFF, og *We Own the Night* sier bare “*Mark soldiers IAW¹⁸ unit SOP*” (Battle Drill 2, Punkt 5), altså at soldater markeres etter avdelingens egne retningslinjer. Når det gjelder IFF vil altså ikke TMBN få stort mer ut av amerikanske reglementer eller *STANAG 2129* enn det som allerede er beskrevet i norske reglementer.

5.1.4 Trening og reglement

Som jeg redegjorde for i avsnitt 3.3 er trening avgjørende for å lykkes i mørkestridsoperasjoner. Enheten må ha samtrening for å redusere faren for blue-on-blue internt. Slik trening skaper også forutsetninger for å overkomme utfordringene mørkestrid byr på. Major Bull sitt utsagn om manglende stridskonsept i avsnitt 3.2 kan tolkes i retning av at det ikke foreligger noen omforent tanke for hvorledes trening til strid i mørke skal foregå. Våpenskolen jobber med å utarbeide et konsept for mørkestrid, og nevner følgende rundt Hærens kommende mørkestridskonsept:

“De drillene og teknikkene vi benytter i lyse skal vi også kunne beherske i mørke ... Det krever store mengder trening Hovedbudskapet er at vi ikke ønsker å ‘finne opp kruttet’ på nytt med tanke på teknikker når det er mørkt” (Nygård, 2012, e-post).

¹⁸ IAW = in accordance with = i henhold til.

Våpenskolen mener her at de ikke ønsker å gjøre ting forskjellig i mørke og i lyse, men at eksisterende prosedyrer må tilpasses slik at de i større grad tar høyde for at vi også skal kunne gjøre disse i mørke. I avsnitt 4.1.2 beskriver Informant 3 trekker sammenhengen mellom trening og konsept for mørkestrid. Informanten mener vi er avhengige av å få prosedyrer på plass før vi får trent skikkelig på det vi skal kunne gjøre i mørke. “*Prosedyrer og konsept må på plass først*” (02.48) deretter kan det gjøres innkjøp som understøtter disse prosedyrene, slik at mørkestrid gjøres likt i hele Hæren. Således kan det sies at trening til strid i mørke pr nå er utfordrende fordi det ikke foreligger et reglement som beskriver prosedyrene for mørkestrid, hvilket vanskeliggjør trening både internt og på tvers av avdelinger. Her vil jeg si *We Own the Night* kan være et løsningsforslag. Som nevnt i avsnitt 3.3 har amerikanerne standardisert en rekke mørkestridsprosedyrer som kan gi TMBN et godt utgangspunkt for å trene på strid i mørke inntil mørkestridsreglement er på plass i Hæren.

5.1.5 Delkonklusjon

Som kapitlet viser opplever informantene i TMBN de samme utfordringene som *FM 3-21.10* presenterer. Utfordringen med ildledning oppleves som svært sentral, og stemmer overens med det som fremgår av teorikapitlet. Utfordringene rundt IFF-tiltak er det også bred enighet om. En foreløpig konklusjon som kan trekkes er samtlige av utfordringene som trekkes frem både i teorien og empirien i betydelig grad påvirkes av at man opererer i ulike spektrere i mørkestrid.

Videre tolkes informantene i retning av at mange av disse utfordringene blir vanskeligere å overkomme fordi det ikke foreligger noe mørkestridsreglement som beskriver prosedyrer for mørkestrid. Således blir ikke forutsetningene for å trene på dette gode. *We Own the Night* på sin side beskriver slike prosedyrer for mørkestrid, og kan potensielt løse utfordringene med trening på mørkestrid informantene fra TMBN opplever, i det minste som en midlertidig løsning inntil et mørkestridsreglement foreligger i Hæren. Som informantene sier er det klokt å dra nytte av andres erfaringer, fremfor å måtte finne ut av alt selv. Informantene understreker dog at et reglement i seg selv ikke er godt nok, men at Hæren må få en helhetlig tilnærming til mørkestrid gjennom et konsept, slik at alle avdelinger kan utdanne, trene og øve likt på dette.

5.2 I mangel av et reglement

Som forrige avsnitt redegjorde for opplever informantene fra TMBN de samme utfordringene som beskrives i amerikanske reglement, og mener faste prosedyrer og mengdetrening vil være den beste løsningen for å overkomme. *We Own the Night* hevder at trening står sentralt for å kunne operere effektivt i mørke. Våpenskolen har vært klare på at det før høsten 2012 ikke har eksistert en utdanningspakke for mørkestrid, og at eksisterende kurs kun tar for seg tekniske aspekter. For å overkomme utfordringene med K2, ildledning og kontrolltiltak finnes det fortsatt ingen kursing (Nygård, 2012, e-post).

Informant 3 understreker at “... vi må sørge for at prosedyrene faktisk tar høyde for det å slåss i mørke” (53.40). Informanten fortsetter:

“... vi må standardisere alt vi gjør ut ifra hvordan vi skal gjøre det i mørke ... Det opplever jeg som veldig motsatt av slik vi har tenkt de siste 10- 15 årene, hvor mørkestrid har kommet som et eget kapittel, men aldri blitt skrevet noe særlig om, det er bare et avsnitt i reglement ... det finnes ikke noe konsept for dette. Det er ingen som har tenkt på hvordan vi skal utnytte disse kapasitetene i mørke” (00.21).

Informanten støttes av Informant 2 som mener følgende:

“Det handler om å etablere en standard for hvordan vi trener. Et ønske fra bataljonen [TMBN] er å vri fokuset over til at vi blir en avdeling som slåss i mørket ... det er dit vi ønsker å komme.” (10.10).

På bakgrunn av informantenes utsagn kan det synes å ha skjedd en endring i TMBN i nyere tid, og at et økt fokus på mørkestrid fremmer nå behovet for at det utvikles et mørkestridskonsept i Hæren som gir retningslinjer for utdanning, trening og øving, samt prosedyrer for strid i mørke. Manglende prosedyrer har gjort at treningen gjennomføres ulikt internt i avdelingen og utfordringene blir dermed vanskeligere å overkomme når man skal øve sammen. Her vil *We Own the Night* gi TMBN muligheten til å ta utgangspunkt i standardiserte prosedyrer for mørkestrid, som vil sørge for lik trening på strid i mørke internt i avdelingen. Våpenskolen bruker blant annet *We Own the Night* i arbeidet med å standardisere prosedyrer for mørkestrid, slik at dette vil være et hensiktsmessig utgangspunkt for TMBN (Nygård, 2010, epost). Som Fenrik Nygård er inne på er det på tide å endre tankesett og ta innover oss fordelene som finnes ved mørkestrid. Således er det en reell utfordring at “Slik det er i dag så er det få, om noen, egne reglementer som beskriver dette [prosedyrene] i mørke” (Nygård, 2012, epost). Her kan *We Own the Night* løse deler av

denne utfordringen, ved at den kan fungere som en interimløsning for TMBN mens Våpenskolen utarbeider et mørkestridsreglement for Hæren som kan løse disse utfordringene på sikt.

5.2.1 Delkonklusjon

Det finnes hverken reglement, fullgod utdanningspakke eller konsept for mørkestrid i Hæren. Dermed er det lite som beskriver hvordan strid skal gjennomføres i mørke. Informantene mener det må standardiseres prosedyrer for mørkestrid, slik at utdanning, trening og øving kan gjøres likt internt i avdelingen og i Hæren som helhet. På bakgrunn av at TMBN har endret sitt tankesett rundt strid i mørke mener informantene at behovet for et reglement med etablerte prosedyrer for mørkestrid nå er større enn før. *We Own the Night* inneholder en rekke slike standardiserte prosedyrer, og kan derfor fungere som en god kompensasjon for TMBN for å løse mørkestridsutfordringene, mens Våpenskolen arbeider med å utvikle et mørkestridsreglement og konsept for mørkestrid i Hæren.

6. Konklusjon

6.1 Oppsummering og konklusjon

Denne oppgaven har tatt for seg de ulike utfordringene med mørkestrid slik de fremgår av amerikanske og norske reglement, og sammenlignet disse med utfordringene med mørkestrid som Telemark Bataljon har erfart. Påstanden lagt til grunn for oppgaven har vært: **Hvis utfordringene med mørkestrid i amerikanske reglementer samsvarer med erfaringene i TMBN, kan bataljonen benytte disse som en kompensasjon for manglende mørkestridsreglement i Hæren.** Etter å ha sammenlignet teorien og empirien har jeg forsøkt å redegjøre for behovet for et mørkestridsreglement i TMBN, og sannsynliggjort at dette behovet kan kompenseres for ved å benytte amerikanske reglement for å overkomme utfordringene i mørkestrid.

FM 3-21.10 trekker frem kontroll på egne styrker og ild, identifikasjon og engasjering av mål, samt å skille egne fra fienden som sentrale utfordringer i mørkestrid. Reglementet understøttes av TU PRT 17 sine erfaringer fra Afghanistan som gir et bilde på disse utfordringene i praksis. Mine informanters oppfatninger av de sentrale utfordringene er relativt lik det som beskrives i teorien, med unntak av at de trekker frem mangelen på et mørkestridsreglement som beskriver prosedyrer for mørkestrid som sentralt for de utfordringene de har stått overfor.

We Own the Night presenterer en rekke slike prosedyrer som er standardisert for mørkestrid. Denne standardiseringen er hva mine informanter savner i et norsk reglement. Konsekvensen av en slik manglende standardisering er at utdanning, trening og øving på strid i mørke blir vanskeligere internt i avdelingen, og utfordringene med mørkestrid blir vanskeligere å overkomme.

Ettersom utfordringene stemmer overens kan TMBN benytte amerikanske reglementer som en god kompensasjon for mangelen på et mørkestridsreglement i Hæren. Dette vil gi avdelingen standardiserte prosedyrer for mørkestrid og dermed et utgangspunkt for utdanning, trening og øving til strid i mørke. Dermed vil avdelingen trolig bli bedre i stand til å overkomme utfordringene strid i mørke byr på.

7. Referanseliste

Bull, Jørgen A. (2012, 2. November). Erfaringer med mørkestrid fra Afghanistan. Foredrag under mørkestridskurs Del I på Terningmoen, Elverum.

Center for Army Lessons Learned (1996). *We Own The Night! – Small Unit Night Fighter Manual*. North Carolina: CALL.

Department of the Army (2006). *The Infantry Rifle Company (FM 3-21.10)*. Washington: Headquarters.

Department of the Army (2002). *Combined Arms Operations in Urban Terrain (FM 3-06.11)*. Washington: Headquarters.

Department of the Army (2003). *Mission Command: Command and Control of Army Forces (FM 6-0)*. Washington: Headquarters.

Forsvarsstaben (2007). *Forsvarets Fellesoperative Doktrine*. Oslo: Forsvarsstaben.

Luckraft, I.C. (1997): *Image Intensification Systems I: Surveillance & Target Acquisition Systems* (2nd Ed). London: Brassey's.

NATO (2008). *Standardization Agreement 2129 – Identification of Land Forces on the Battlefield and in an Area of Operation* (8th Ed). New York: NATO Standardization Agency.

Nygård, Odd Einar (2012, 7. november). Epostkorrespondanse om Mørkestridskonseptet i Hæren.

Richardson, M.A. (1997): *Thermal Imaging: Infra-red Systems I: Surveillance & Target Acquisition Systems* (2nd Ed). London: Brassey's.

Våpenskolen (2010a). *Håndbok for stridsvognstroppen i felt*. Rena: Hærens Våpenskole/ Manøver.

Våpenskolen (2010). *Reglement for fotlaget*. Rena: Hærens Våpenskole/ Manøver

Våpenskolen (2002). *Mekanisert Infanteribataljon og Panserbataljonen i felt (FR 7-2-4)*. (til prøve). Rena: Våpenskolen for Kavaleriet.

Våpenskolen (2002). *Mekanisert Infanteritropp i felt (FR 7-0-4)*. (Til prøve). Rena: Våpenskolen for Kavaleriet.

Web 1: Major A.C. Koehler (1992). *Friendly Fire on Today's Battlefield*. Hentet 20. November på <http://www.globalsecurity.org/military/library/report/1992/KAC.htm>

Web 2: Major B. G. Washabaugh (1992). *Friendly Fire: Time for Action*. Hentet 20. November på <http://www.globalsecurity.org/military/library/report/1992/WBG.htm>

Web 3: Nguyen, Phi (2012). [illustrasjonsbilde]. Hentet 20. November på http://www.2mccvtv.com/blog/2012_10_16-thermal-imaging-technology-video-surveillance/

Vedlegg

Vedlegg 1 Intervjuguide

Vedlegg 2 Epostkorrespondanse Hærens Våpenskole

Vedlegg 1 Intervjuguide

<p>På bakgrunn av din erfaring, hva fremstår som de primære utfordringene ved strid i mørke?</p>	<p>Hvilke utfordringer gjør seg gjeldende når det kommer til kommando og kontroll?</p>	<p>Når det gjelder tilbedelse, hvilke utfordringer har du erfart?</p>	<p>Hvilke kontrolltiltak har blitt tatt i bruk for å sikre at man har kontroll på eget personale? (IFF)</p>	<p>Tro du innføringen av et overordnet reglementhåndbok for strid i mørke vil løse de utfordringene du har stått overfor?</p>	<p>Har du andre aspekter eller utfordringer du vil nevne som relevante for mit tema?</p>
<p>Hvorfor er disse tingene så vanskelig i mørke?</p>	<p>Hva tenker du om lederens plass i striden?</p>	<p>Hvilke utfordringer har du opplevd ved bruken av laser som tilbedelsesverktøy?</p>	<p>Hvordan opplevde du effekten av de kontrolltiltakene som ble tatt for å identifisere egne? Godt nok?</p>	<p>Hvilke reglementer/retningslinjer er du kjent med fra tidligere?</p>	
<p>Hvordan opplever du utfordringene ved strid i mørke kontra de ved strid i lys?</p>	<p>Hva slags erfaring har du ved bruken av samband i mørke? Er, hvilke utfordringer gjør seg gjeldende ved lost comms?</p>	<p>Hva med tilbedelse av indirekte lyd?</p>	<p>Har avdelingen vurdert alternativer og forsøkt andre midler?</p>	<p>Opplever du at erfaringene dine/avdelingens erfaringer blir brukt videre til rett fagmiljø for å kunne lære av det?</p>	
<p>Opplever du at treningen er tilstrekkelig for å drive effektivt mørkestrid?</p>	<p>Hvordan har du opplevd din egen helse/sovesøvn eller situasjonsforståelse under strid i mørke?</p>	<p>Hvilke løsninger kom dere frem til for å bedre effekten av hvordan liden ledes?</p>	<p>Er du kjent med NATO STANAG 2129 og at det finnes et forslag til løsning på NATO-nivå?</p>	<p>Tro du det er hensiktsmessig å se til våre allierte for inspirasjon når det kommer til utviklingen av et reglement?</p>	
	<p>Efter din erfaring, hva er de vesentlige forskjellene ved strid i mørke og lys?</p>	<p>Er erfaringene hjemme i Norge og Afghanistan de samme?</p>	<p>Har utfordringene i Afghanistan og Norge vært de samme når det gjelder kontrolltiltak?</p>		
	<p>Er erfaringene hjemme i Norge og Afghanistan de samme?</p>	<p>Hvordan tror du disse utfordringene kan unngås i større grad?</p>	<p>Hvordan tror du disse utfordringene kan unngås i større grad?</p>		
	<p>Hvordan tror du disse utfordringene kan unngås i større grad?</p>				

Vedlegg 2 Epostkorrespondanse HVS

SV: Bachelor Mørkestrid

● Nygård, Odd Einar

Du videregjendte denne meldingen 30.11.2012 10:56.

Til: Granberg, Aleksander Langli

Ja når det gjelder peiling så vet jeg ikke hvor mye du sparer på denne mailen, men vi får se.

Her er noe av de utenlandske reglementene som vi har jobbet opp imot og sammenlignet med under forarbeidet til mørkestridskurset arrangert i forrige uke. Jeg har ikke deltatt i den jobben, og det er Bård Thodesen som har gjort det meste av forarbeid. Men samtidig så tror jeg at forarbeidet har vært mest med fokus på tekniske løsninger.

Det du har tar tak i er veldig interessant, men samtidig så har du ikke gjort det enkelt for deg selv når du ønsker å vinkle dette inn mot K2 osv.

Slik vi ser på det skyteteknisk og stridsteknisk opp til og med lag, er at vi gjør akkurat det samme i mørke som i lyse. De drillene og de teknikkene som vi benytter i lyse skal vi også kunne beherske i mørke. Dette er enklere sagt enn gjort, og det krever store mengder trening. Men hovedbudskapet er at vi ikke ønsker å "finne opp kruttet" på nytt mtp teknikker når det er mørkt.

Dette er også grunnen til at mørkestridskurset i forrige uke var ett basic kurs.

Når det gjelder din vinkling så er det disse temaene vi ser for oss å bruke tiden på i ett mørkestrids del II kurs. Der målgruppen da er troppsjef/fotroppfører, trener på dette nivået, samt noe innslag av ett nivå opp og ned. Slik det er i dag så er det få, om noen egne reglementer som beskriver dette i mørke.

Og for å være litt stygg så har jeg ett inntrykk av at hæren tenker i baner av biuakk, stridspause og forsvar når det blir mørkt, og ikke å utnytte de fordelene det kan gi. Dette gjelder vel spesielt på øvelser i Norge.

Under mørkestridskurset så var Jørgen Bull tilstede og hadde ett foredrag. Innholdet i dette foredraget var operasjoner som var gjennomført av den norske TU i PRT17. For å få tilgang til AARer fra den kontigenten så må du snakke med Jørgen eller med David Seppola.

Det som jeg kort kan si etter den kontigenten er at når man skal gjennomføre operasjoner i mørke så krever det mer tid til PBP på kompainivå. Og det som ofte gjør at det tar lengre tid er gode og nøyaktige forberedelser innen K2, kontrolliltak og ildledning.

Når det gjelder utførelsen og ildstrid i mørke så er min erfaring at mørkestridskurset treffer på enkeltmann. Teknikkene og stridsteknikken må sitte.

På Lag og troppsnivå så gjør man det samme som man gjør i lyse når det gjelder stridsteknikk/taktikk. Men det går ofte saktere da K2 er vanskeligere. Når man her også legger inn en reell fare for blue on blue, samt blue og green og civcas så ser man at manøveren ofte går saktere.

Kjenner at jeg bruker ett blomsterspråk og skriver mest selvfølgeligheter på slutten her, så jeg avrunder der. Men som sagt så anbefaler jeg deg å prøve å få tilgang til AARene fra TU PRT 17. Det er da to oppdrag der som illustrerer, og har noen gode erfaringer rundt dine problemstillinger. Jeg husker bare ett av oppdragsnavnene da det er en liten stund siden, og det er OP Phoenix.

Når du tar forbindelse med Jørgen eller David så informer dem om at det var jeg som pekte deg i deres retning. Regner med at de har nok å gjøre for tiden ifm Rein og PAT, men det er verdt ett forsøk. Meld tilbake hvis du trenger mer bistand.

Odd Einar